

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 16 maja 2018 roku

ZSS.422.22.2018.AG

**Pani
Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej**

miarą jakości życia w społeczności jest w dużym stopniu opieka, jaką otacza się najsłabszych i najbardziej potrzebujących.

Zgodnie z art. 23 ust. 3 Konwencji o prawach dziecka¹ Polska zobowiązała się do otaczania dzieci niepełnosprawnych szczególną troską, w tym – do zapewnienia normalnego życia w warunkach gwarantujących im godność, umożliwiających im osiągnięcie niezależności oraz ułatwiających aktywne uczestnictwo w życiu społeczeństwa. Ratyfikując Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych², zgodnie z art. 7 zobowiązała się do podejmowania wszelkich niezbędnych środków, aby zapewnić dzieciom z niepełnosprawnościami pełne korzystanie z fundamentalnych swobód i praw człowieka, na równych zasadach z innymi dziećmi. Z powyższego wynika zatem konieczność zagwarantowania wszystkim dzieciom, niezależnie od ich sytuacji prawnej czy obywatelstwa, korzystania z praw zapisanych w ratyfikowanych dokumentach międzynarodowych³.

Mając na uwadze dobro i zabezpieczenie najlepszego interesu małoletnich cudzoziemców przebywających na terytorium Rzeczypospolitej wraz z rodzicami, którzy posiadają jedynie prawo czasowego pobytu, chciałbym przedstawić Pani Minister złożony

¹ Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. poz. 526, z późn. zm.)

² Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169).

³ Konwencja o prawach dziecka stanowi: We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka (art. 3 ust. 1).

problem, którym jest zapewnienie tym dzieciom właściwej ochrony wynikającej z braku możliwości ubiegania się o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności.

W ocenie Rzecznika Praw Dziecka, obecnie obowiązujące uregulowania art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁴, na podstawie którego określana jest *właściwość miejscowa powiatowego i wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności według miejsca stałego pobytu w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności* oraz rozdział 5 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności⁵, nakładający obowiązek meldunkowy cudzoziemców nie zapewniają możliwości wydawania orzeczeń dla dzieci, których rodzice nie posiadają bezterminowego prawa pobytu na terenie RP. Każdy taki wniosek złożony do (powiatowego/wojewódzkiego) zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, zgodnie z obowiązującą wykładnią ww. przepisów, pozostaje bez rozpoznania. Brak dołączenia do wniosku dokumentu potwierdzającego bezterminowe prawo pobytu blokuje dalszy bieg wniosku i orzeczenie co do meritum, tj. o niepełnosprawności dziecka.

Kwestią, na którą Rzecznik chce zwrócić uwagę w tego rodzaju sprawach jest długi okres jaki musi upłynąć, by spełnione zostały przez rodziców dziecka wymogi formalno-prawne do uzyskania bezterminowego prawa pobytu. Czas bowiem w przypadku dziecka z niepełnosprawnością, w którym mogłoby skorzystać z szeregu uprawnień posiadając orzeczenie o niepełnosprawności, bez wątpienia działa na jego niekorzyść i ma negatywny wpływ na jego stan zdrowia i rozwój. Odnośnie tej grupy dzieci nie może ująć uwadze fakt, że należą one do kręgu osób, które wymagają szczególnej opieki i troski.

Procedura i wymogi formalne przy orzekaniu o niepełnosprawności małoletnich cudzoziemców, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej wraz z rodzicami, którzy posiadają jedynie prawo czasowego pobytu ograniczają się obecnie i skupiają jedynie na ocenie sytuacji prawnej, tj. statusu pobytowego rodzica dziecka z pominięciem zbadania spełniania przez samo dziecko kryteriów podmiotowych określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Zdaniem Rzecznika niezasadne jest różnicowanie dostępu do orzeczenia o niepełnosprawności dzieci, ze względu na przesłankę uzyskania przez ich rodzica (cudzoziemca) zezwolenia na pobyt stały.

⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 511, z późn. zm.

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 657 z późn. zm.

Poddaję także pod rozwagę Pani Minister propozycję zmiany obecnie obowiązującego sposobu określania właściwości miejscowej organów orzekających o niepełnosprawności, poprzez powiązanie jej z miejscem zamieszkania, a nie zameldowania na pobyt stały.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 10a i art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017 r. poz. 922), proszę o analizę zgłoszonego problemu i podjęcie prac legislacyjnych, skutkujących możliwością uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności małoletnim nieposiadającym bezterminowego prawa pobytu.

Z wyrazami szacunku

Małgorzata Jankowska